

Рожественська Д.Б., науковий співробітник
інформаційно-аналітичного відділу педагогічних інновацій
Інституту інформаційних технологій і
засобів навчання АПН України, м. Київ

КОМПЕТЕНТНА КОМУНІКАТИВНА ПОВЕДІНКА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПОГЛЯД НА РОЗУМІННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ

Реалії сучасної Європи говорять про те, що найбільшою частиною користувачів онлайн-ових та мобільних технологій у Європі є молоді люди. Інтернет та інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відкривають цілий світ нових можливостей для дітей, розширення кругозору та надання можливостей вчитися, створювати ідентичність та брати участь в житті суспільства. При цьому, втім, ця категорія може бути піддана таким ризикам, як розголос приватних деталей, кіберзалякування або сексуальне насильство. Так, 60%-70% дітей від 6 до 17 років в Європі-25 використовують Інтернет (починаючи з 2005 року) (Euroidice, 2010).

Комунікативна компетентність, сутність якої в оволодінні мовами та способами взаємодії з іншими людьми, навичками роботи в групі є однією з ключових освітніх компетентностей і саме від рівня її сформованості залежить майбутня професійна, життєва та особиста успішність учня. Так, під **комунікативної компетентністю** розуміють сукупність навичок та вмінь, необхідних для ефективного спілкування (Петровська Л.А., 1989); ситуативну адаптивність та вільне володіння вербальними та невербальними (мовними та позамовними) засобами соціальної поведінки (Емельянов Ю.М., 1985, с. 11); таку компетентність, що передбачає оволодіння мовами та способами взаємодії з іншими людьми, навичками роботи в групі (Хуторський А.В., 2003). В структурі комунікативної компетентності виділяють наступні її складові: усне спілкування, письмове спілкування, діалог, монолог, творення (породження) тексту, сприйняття тексту, знання та дотримання традицій, ритуалу, етикету, крос-

культурне спілкування, ділове листування, діловодство, бізнес-мова, іншомовне спілкування, комунікативні задачі, рівні впливу на реципієнта (Зимня І.О., 2003).

Важливо також розуміти й те, що комунікативна компетентність є результуючою характеристикою засвоєння мови – результатом випускника й тісно пов'язана із активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Так, організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) вказує, що “здатність інтерактивно застосовувати мову, символіку та тексти входить до такої ключової компетенції як “інтерактивне використання засобів” (Овчарук О.В., 2003). Це дає можливість розуміти світ та брати участь у діалогах, а також ефективно взаємодіяти з оточенням.

Враховуючи все вище сказане, а також у зв'язку із необхідністю розширити права молодих людей в Інтернет, досягти безпечного та відповідального використання Інтернет та боротьби з незаконним та шкідливим онлайн-контентом та поведінкою, Європейською комісією було створено програму «Безпечний Інтернет».

Різні країни Європи по-різному ставляться та інституують онлайн безпечну освіту. Так, у **Бельгії** елементи онлайн безпечної освіти включено до освітніх та медіа предметів (початкові та старші класи), в **Німеччині** наразі відбувається перегляд мораторію на використання ІК-технологій у початковій школі. У зв'язку з цим виникає необхідність вивчати основи безпечної поведінки у цифровому просторі, зокрема в аспекті комунікативної поведінки. В **Італії** навчальні програми з безпечного використання Інтернет відсутні. **Угорщина** має відповідним чином розроблені програми для вчителів у національній програмі National Core Curriculum (NCC), що дає їм можливість включати (за аналогією) необхідні знання, уміння та навички до розробки власних уроків. **Нідерланди**: онлайн безпечна освіта включена до програми німецькомовних шкіл і входить як складовий аспект до програм з медіаосвіти та інформаційної компетентності, а у **Швеції** рішення про включення такого типу освіти приймає безпосередньо керівництво кожної школи окремо. Не існує практики, як саме впровадити подібну дисципліну до навчального плану. При цьому Швецька Національна

Освітня Агенція активно підтримує впровадження ІКТ у школах. **Ісландія** підтримує в деяких школах впровадження онлайн безпечної освіти як у початковій школі, так і в старшій, проте відсутня єдина політика щодо такого предмету в межах всієї країни. Введення курсу з он-лайн безпечної освіти у початковій та основній школах Європейського союзу розпочалося також у **Люксембургу, Австрії, Румунії, Ісландії та Ліхтенштейн.**

Теоретичні розвідки вказують на необхідність формувати конструктивну комунікативну компетентність учнів засобами цифрових технологій, так і формувати правила безпеки такої поведінки (із необхідними обмеженнями), що у вигляді відповідних навчальних курсів можуть бути впроваджені до шкільної практики України.